

"International Labour Organization. Employment protection legislation: Summary indicators in the area of terminating regular contracts (individual dismissals), 2015". http://www.ilo.org/travail/areasofwork/WCMS_357390/lang--en/index.htm

Martin, J. P., and Scarpetta, S. "Setting it Right: Employment Protection, Labour Reallocation and Productivity". *IZA Policy Paper*, no. 27 (2011).

OECD *Employment Outlook*. Employment Protection Regulation and Labour Market Performance, 2004.

Scarpetta, S. "Employment protection. IZA World of Labor. 2014". <https://wol.iza.org/articles/employment-protection/long>

Sigeman, T. "Employment Protection in Scandinavian Law" In *Nordic Labour Law – Legal Abbreviations*, 257-275. 2002.

УДК 330.111.62.330.3

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В СИСТЕМІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ І БІЗНЕСУ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЙОГО В УКРАЇНІ

© 2017 КАЛИТА Т. А.

УДК 330.111.62.330.3

Кали́та Т. А. Теоретичні та практичні аспекти зарубіжного досвіду фінансування інвестицій у системі партнерських відносин держави і бізнесу та імплементація його в Україні

У статті досліджено зарубіжний досвід розвитку та впровадження державно-приватного партнерства (ДПП) та його роль в економічному розвитку країн. Надано основні характеристики ДПП у різних країнах і визначено основні закономірності та критерії вибору видів та характеристик ДПП залежно від типу економічної та фінансової системи. Встановлено, що ДПП розширює фінансові можливості здійснення інвестицій у соціально значущі проекти. ДПП найбільше поширене в розвинених країнах (Великобританія, США, Франція, Німеччина). Щодо досвіду «проміжних країн у сфері розвитку ДПП», то в них державно-приватне партнерство розвинуто на інституційному рівні. Серед «країн, які запізналися у сфері реалізації ДПП», висвітлено досвід Польщі, серед країн колишнього СНД – Казахстану. Виявлено, що ДПП притаманні такі принципи: орієнтація на національний або місцевий розвиток, задіяння небюджетного фінансування у розмірі більше 50%, сприяння інноваціям, створення спеціальних державних інституцій щодо регулювання ДПП і відповідного законодавства. Також проаналізовано переваги та недоліки застосування ДПП для фінансування інвестицій, визначено основні умови тенденції його розвитку.

Ключові слова: державно-приватне партнерство (ДПП), приватне фінансування інвестицій, державні та приватні партнери, концесія, державні гарантії, державні замовлення, інфраструктурні проекти.

Табл.: 1. Бібл.: 22.

Кали́та Тетяна Анатоліївна – здобувач, асистент кафедри фінансових ринків Університету державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, Київська область, 08201, Україна)

E-mail: tarod75@ukr.net

УДК 330.111.62.330.3

UDC 330.111.62.330.3

Кали́та Т. А. Теоретические и практические аспекты зарубежного опыта финансирования инвестиций в системе партнерских отношений государства и бизнеса и имплементация его в Украине

В статье исследован зарубежный опыт развития и внедрения государственно-частного партнерства (ГЧП) и его роль в экономическом развитии страны. Приведены основные характеристики ГЧП в разных странах и определены основные закономерности и критерии выбора видов и характеристик ГЧП в зависимости от типа экономической и финансовой системы. Установлено, что ГЧП расширяет финансовые возможности реализации инвестиций в социально значимые проекты. ГЧП наиболее распространено в развитых странах (Великобритания, США, Франция, Германия). Что касается опыта «промежуточных стран в области развития ГЧП», то в них государственно-частное партнерство развито на институциональном уровне. Среди «стран, которые опоздали в сфере реализации ГЧП», показан опыт Польши, среди стран бывшего СНГ – Казахстана. Выведено, что для ГЧП свойственны следующие принципы: ориентация на национальное или региональное развитие, привлечение небюджетного финансирования в размере больше 50%, содействие инновациям, создание специальных государственных институтов, которые регулируют ГЧП, и соответствующего законодательства. Также проанализированы преимущества и недостатки применения ГЧП для финансирования инвестиций, определены основные тенденции развития.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство (ГЧП), частное финансирование инвестиций, государственные и частные партнеры, концессия, государственные гарантии, государственные заказы, инфраструктурные проекты.

Табл.: 1. Библ.: 22.

Кали́та Татьяна Анатольевна – соискатель, ассистент кафедры финансовых рынков Университета государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, Ирпень, Киевская область, 08201, Украина)

E-mail: tarod75@ukr.net

Kalyta T. A. The Theoretical and Practical Aspects of the Foreign Experience of Financing Investment in the System of the State and Business Partnerships and Its Implementation in Ukraine

The article explores the foreign experience of development and implementation of public-private partnership (PPP) and its role in the economic development of the country. The main characteristics of PPP in different countries have been provided and the main regularities together with criteria for selecting the PPP kinds and characteristics, depending on the type of economic and financial system have been defined. It has been determined that PPP increases the financial opportunities for investment in the socially significant projects. PPPs are most common in developed countries (UK, United States, France, Germany). As for the experience of the «intermediate countries in the sphere of PPP development», the public-private partnership is developed at the institutional level in these countries. Among the «countries that are late in the PPP implementation», the Poland's experience has been observed, among the countries of the former CIS – the experience of Kazakhstan. It has been identified that PPP is based on the following principles: a focus on the national or the regional development, attraction of more than 50 per cent of non-budget financing, promotion of innovation, and establishment of the special State institutions that regulate PPPs and of relevant legislation. Also the advantages and disadvantages of PPPs for investment financing have been analyzed and the major development tendencies have been defined.

Keywords: public-private partnership (PPP), private financing of investments, public and private partners, concession, State guarantees, government orders, infrastructure projects.

Tbl.: 1. Bibl.: 22.

Kalyta Tetiana A. – Applicant, Assistant Professor of the Department of Financial Markets, University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 University Str., Irpin, Kyiv region, 08201, Ukraine)

E-mail: tarod75@ukr.net

Потужний синергетичний ефект державно-приватного партнерства (ДПП) щодо подолання фінансових обмежень зумовив його широке використання у практиці фінансування інвестицій у зарубіжних країнах. Необхідність і доцільність використання різних форм ДПП зумовлено трансформацією цілей, пріоритетів і умов економічної діяльності держави в процесі розвитку країн (як, наприклад, у країнах Європейського Союзу, Латинської Америки, Південно-Східної Азії) та/або формуванням ринкових інститутів в економіці (наприклад, як у країнах колишнього соціалістичного табору). Крім того, ДПП дозволяє забезпечити економічний розвиток країни, розширюючи фінансові можливості здійснення інвестицій у соціально значущі проекти.

Дослідженню зарубіжного досвіду організації та впровадження державно-приватного партнерства присвятили свої праці Н. В. Піроженко, О. М. Ємельянова, О. В. Свірська, З. В. Шкурко, Д. В. Романченко, В. І. Насипаний, М. В. Пундик, К. І. Луговик, Н. М. Богданова, С. А. Запорожець, В. П. Жук.

У роботах В. І. Варнавського, Р. М. Ніжегородцева, Д. Делмона, М. А. Ладуби, І. Ю. Мерзлова, Н. Ю. Мушинської, В. А. Федоровича, Л. Шарингера, А. В. Шохіна проаналізована теорія і практика зарубіжного досвіду фінансування інноваційно-інвестиційних проектів у системі державно-приватного партнерства.

Метою даної статті є аналіз та систематизація зарубіжного досвіду форм взаємодії держави та бізнесу в процесі реалізації інноваційно-інвестиційних проектів, виокремлення позитивних і негативних аспектів державно-приватного партнерства щодо фінансування інвестицій та інновацій для надання подальших рекомендацій щодо фінансування стратегічно значущих проектів в Україні.

Зупинімося на основних характеристиках державно-приватного партнерства (ДПП) у різних країнах для того, щоб визначити основні закономірності та критерії вибору видів та характеристик ДПП залежно від типу економічної та фінансової систем, і на цій основі – сформулювати рекомендації для розвитку ДПП в Україні.

У Великій Британії у 1992 р. спеціальним законом була заснована так звана *Приватна Фінансова Ініціатива (Private Financing Initiative, PFI)* [4]. Схема її дії полягала в тому, що приватний сектор будує об'єкти за свої кошти, потім експлуатує їх протягом певного періоду часу, отримуючи від цього дохід. За даними британського уряду, у 1990-х роках реалізація такої схеми ДПП забезпечувала в середньому до 17% економії бюджету країни. Щорічно укладалося до 80 нових проектів, що означало зростання кількості ДПП на 11,0% на рік.

У 1997 р. (напередодні валютно-фінансової кризи) механізм реалізації ДПП у рамках Приватної Фінансової Ініціативи був трансформований і у 2000 р. у формі товариства з обмеженою відповідальністю була створена спеціальна державно-приватна компанія *Partnerships UK*, що набула повноважень основного керівника проектів ДПП з боку держави. До функцій *Partnerships UK* відносилася розробка моделей ДПП; супровід проектів у процесі їх реалізації. Нині на офіційній Інтернет-сторінці компанії розміщено інформацію щодо 861 ре-

лізованого соціального-економічного проекту, що були забезпечені державними гарантіями. У 2011 р. через низьку рентабельність та непрозорість виконання проектів *Partnerships UK* була закрита [10].

У 2011 р. після виявлення проблем функціонування ДПП урядом Великобританії було створено проект «*Приватне Фінансування-2*», що спрямовував кошти у фінансування інфраструктурних об'єктів у сфері освіти, охорони здоров'я, економічної безпеки та охорони навколишнього середовища.

У Великобританії у транспортній галузі ДПП розвиває неприбуткова організація Мережа залізниць (*Network Rail*), що має особливий статус і спеціальні права. Кількість представників державних органів управління в *Network Rail* згідно з чинним законодавством не повинна перевищувати 75%. До складу засновників *Network Rail* входять приватні компанії, технологічно пов'язані із залізницями. Згідно з положенням про компанію весь прибуток *Network Rail* реінвестується в підтримку, розвиток і модернізацію інфраструктури залізниць [22]. Її управління здійснює керівництво британською залізничною галуззю, що відповідає за управління вантажними та пасажирськими перевезеннями, захист прав споживачів, реалізацію інвестиційних проектів.

Нині у Великобританії у сфері розвитку ДПП також функціонує компанія *Місцевого партнерства (Local Partnerships)* [9]. Працівники зазначеної компанії допомагають державному сектору в реалізації проектів ДПП шляхом професійної підтримки і консультування.

Таким чином, в основі розвитку ДПП у Великобританії, як і в інших країнах, лежать принципи оптимізації розподілу ризиків і максимізації прибутків від інвестування в занадто ризиковані або довготривалі соціальні проекти, що матимуть віддачу лише через певний період часу.

Щодо США, то, незважаючи на розвиненість ринкових механізмів, така форма інвестування, як ДПП досить поширена, передусім, на муніципальному рівні. Основні повноваження щодо регулювання ДПП має *Національна рада з державно-приватного партнерства (The National Council for Public-Private Partnerships)*, заснована ще в 1965 р. (оновлена у 2005 р.). У центрі її уваги – розвиток проектів щодо інвестування в транспортну інфраструктуру, охорону навколишнього середовища, реалізацію соціальних проектів на муніципальному рівні [7; 21].

У 1988 р. для фінансування розробки і впровадження новітніх технологій Конгресом було ухвалено рішення про виділення в бюджеті спеціальних федеральних асигнувань на фінансування в кожному штаті центрів розвитку програми ДПП. Таким чином, ДПП стало вагомим інструментом фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності в США.

Фінансуванню підлягають інвестиційні проекти, що відповідають певним критеріям, перш за все – орієнтовані на національний або місцевий розвиток, задіяння небюджетного фінансування та сприяння інноваціям [20].

Про обсяги фінансування інвестицій у рамках ДПП свідчать такі цифри. Президент Д. Трамп пропо-

нував виділити до 1 трлн дол. на фінансування інвестиційних проектів. На кожний великий проект спрямовується 25 млн дол. США; на кожен малий проект – 5 млн дол. США (усього – до 10% від загального обсягу фінансування). Тільки у 2017 р. Національною радою з державно-приватного партнерства було виділено 710 млн дол. США і планується виділити ще 855 млн дол. США до 2018 р. На проекти щодо охорони навколишнього середовища спрямовується до 25% від обсягу виділеного фінансування [19].

Зважаючи, що вагомим інструментом підтримки реалізації ДПП є забезпечення попиту на їх продукцію, у США державні замовлення в рамках ДПП щорічно досягають 1,5–1,7 трлн дол., або 20% сукупного портфеля державних замовлень по промислових підприємствах. У реалізації ДПП щорічно зайнято 15–17% населення, Державною контрактною системою охоплено 90–92% виробництва номенклатури товарів і послуг [14; 19]. Про економічну ефективність функціонування ДПП у США свідчать дослідження науковців. За їх результатами, при застосуванні ДПП в інвестиційно-інноваційній сфері США кожен вкладений в програму долар генерував для бюджету США чотири долари додаткових податкових надходжень [16, с. 13].

Механізми державно-приватного партнерства активно використовуються у Франції в рамках діяльності *Співтовариства Змішаної Економіки (SEM)* і різноманітних концесій [17]. Для поширення ДПП у широких колах створено «Керівництво користувача», у якому детально роз'яснено основні механізми державно-приватного партнерства, схеми, форми, інформацію щодо фінансування. Основними сферами впровадження ДПП у країні є концесії на спорудження автомагістралей та на водопостачання (тобто у сфері інфраструктури та житлово-комунального господарства) [11].

Законодавча база для функціонування SEM була сформована ще у 1966 і 1983 рр. Також існує Закон Франції № 2002-1094 від 29 серпня 2002 р., відомий як LOPSI, що дозволяє приватному сектору брати участь у проектуванні, будівництві, фінансуванні та обслуговуванні об'єктів для потреб правосуддя, правоохоронних органів, армії, міністерства оборони, а постанова уряду Франції № 2003-850 від 4 вересня 2003 р. дозволяє приватному сектору брати участь в аналогічних контрактних схемах у сфері охорони здоров'я. У 2004 р. був прийнятий закон про державно-приватне партнерство, а в 2005 р. було створено центр розвитку ДПП при міністерстві фінансів [7, с. 78].

Для України, на наш погляд, корисним є досвід Франції щодо концесій у сфері будівництва та інфраструктури.

Узагальнюючи, до позитивних наслідків використання ДПП у Франції слід віднести: оптимізацію розподілу ризиків; розширення можливостей держави реалізації та фінансування важливих проектів через залучення приватного капіталу; підвищення рівня ефективності через зниження витрат і отримання додаткових прибутків, розвиток приватного сектора при збереженні контролюючих функцій держави.

У Німеччині ДПП поширене у сфері інвестиційної діяльності в кооперативному будівництві. Зокрема запроваджено схему рефінансування ДПП за отриманими кредитами за рахунок стягнення плати за проїзд не тільки у формі державного збору згідно з положенням публічного права, а й плати за проїзд згідно з нормами цивільного права. При цьому економічна доцільність інвестування розраховується з урахуванням розподілу ризиків у ДПП [3].

Активізація застосування ДПП у Німеччині спостерігається в другій половині 1980-х років у сфері відновлення та перебудови міської інфраструктури. На федеральному рівні координацію ДПП здійснює *Федеральне міністерство фінансів (Partnerschaften Deutschland)*, на регіональному рівні – регіональні міністерства фінансів та спеціалізовані групи щодо діяльності ДПП, на муніципальному – органи управління муніципалітетами. На початку 1990-х рр. у контексті реалізації регіональної структурної політики були створені Агентства розвитку за участі державних партнерів (зокрема, місцевої влади) і приватних фірм (землевласники, асоціації), орієнтовані на відновлення покинутих земель.

Уряд Німеччини орієнтований на підтримку приватної ініціативи в державному секторі та збільшення частки ДПП з 4% до 15–20% у державних закупівлях. У 2002 р. заснована спеціалізована група по ДПП при Міністерстві фінансів (*PPP Task Force at the NRW Finance Ministry*), що виконує такі функції, як: забезпечення державної політики у сфері ДПП; стандартизація процесу реалізації ДПП і розробка рекомендацій щодо їх покращання; вдосконалення законодавчої бази; популяризація державно-приватного партнерства; співпраця і обмін досвідом на національному і міжнародному рівнях; консультування органів державної влади й організація початкової стадії та підтримка пілотних проектів (для федеральних і місцевих органів влади); консультативний центр для державного і приватного секторів [1].

Так само у 2002 р. створено Керівний комітет з питань ДПП у державному надземному будівництві, у грудні 2002 р. розроблено «Практичні рекомендації з рамкових умов» діяльності ДПП, у вересні 2005 р. прийнято закон про стимулювання ДПП, згідно з положеннями якого спрощено оподаткування проектів ДПП, урегульовано порядок переходу прав власності на майно, регламентовано порядок створення та діяльності підприємств у процесі реалізації проектів ДПП. У 2006 р. прийнято стандарти щодо оцінки ефективності проектів ДПП. У 2008 р. створено консалтингову компанію у формі акціонерного товариства під керівництвом Міністерства фінансів та Міністерства транспорту, будівництва і міського розвитку. Метою її створення є надання консультацій щодо розвитку співробітництва між державними та приватними партнерами. На регіональному рівні формується мережа інститутів підтримки ДПП у формі робочих або оперативних груп, рад підтримки ДПП. Слід відзначити, що приватизація підприємств у Німеччині також розглядається як одна з форм ДПП, тому що в договорі придбання майна чітко прописують-

ся завдання, параметри роботи для підприємств – власників нових активів [8, с. 250–254].

За результатами досліджень, приватне фінансування державних інвестицій шляхом лізингу основних фондів, факторингу та інших моделей участі в Німеччині просувається як інтелектуальна альтернатива традиційному муніципальному фінансуванню шляхом класичних позик [5]. Тому підвищення ефективності діяльності ДПП лежить у площині врахування життєвого циклу підприємства, правильного розподілу завдань і ризиків, поліпшення механізмів стимулювання діяльності ДПП.

Щодо досвіду «проміжних країн у сфері розвитку ДПП», то, наприклад, у Греції у 2005 р. прийнято закон про державно-приватне партнерство № 3389/2005, яким був створений Міжміністерський комітет ДПП, що відповідає за вибір і реалізацію проектів ДПП. Цей комітет виконує завдання координації діяльності ДПП, їх оцінки і моніторингу за їх реалізацією. Державний сектор надає допомогу щодо стандартизації й ознайомлення приватних корпорацій з державними положеннями, вимогами і процедурами відбору та реалізації проектів ДПП. У Греції ДПП поширені у сферах освіти, охорони здоров'я, культури, оборони, на транспорті, у комунальній сфері, в охороні навколишнього середовища, у суспільному секторі (поліцейські відділки, пожежне депо, реконструкція стадіонів, тюрми, будівлі судів тощо), інфраструктурі портів, туризмі [13].

У Фінляндії ДПП не досить популярно і реалізується здебільшого в інноваційній сфері, на що витрачається 6 млрд євро щорічно (майже 1% сукупних світових витрат на НДДКР). Причому 70% цієї суми припадає на приватний бізнес, 30% – на кошти бюджету. За рахунок бюджету у формі ДПП функціонують 23 технологічні центри та 1 технопарк [6].

Досить своєрідним є механізм реалізації ДПП у Канаді. За визначенням Канадської ради з питань ДПП, останнє являє собою спільну діяльність державного та приватного секторів, побудовану на досвіді кожного партнера та можливостях забезпечення кожним із них ефективністю партнерства для задоволення суспільних потреб за рахунок оптимального розподілу ресурсів, ризиків і вигоди [18]. У Канаді ДПП реалізуються переважно на регіональному рівні, сфера реалізації – державна інфраструктура та надання послуг, а також обов'язковий механізм розподілу послуг.

Щодо країн, які запізналися у сфері реалізації ДПП, на увагу заслуговують Польща та Угорщина, серед країн колишнього СНД – Казахстан.

У Польщі діяльність ДПП регулює закон «Про публічно-приватне партнерство», який орієнтований на розширення участі приватних інвесторів у інфраструктурних проектах уряду Польщі. У зазначеному Законі визначено: поняття «публічний партнер» (бюджетні організації); алгоритм фінансово-економічного аналізу пропозицій приватних партнерів; систему оцінки ризиків та їхнього розподілу між партнерами; критерії відбору приватного партнера; права та зобов'язання кожної сторони; систему захисту інтересів інвесторів. Щорічно в Польщі реалізуються ДПП вартістю до 4–5 млрд злотих [12].

У Казахстані досить успішно впроваджується ДПП на основі адаптованого світового досвіду. Основною формою ДПП є концесія, активне застосування якої розпочалося в середині 2000-х років у сфері будівництва. У 2008 р. до концесійного законодавства Казахстану було внесено низку змін, у тому числі до податкового, бюджетного, земельного кодексів, і створено акціонерне товариство «Казахський центр державно-приватного партнерства» – спеціалізовану організацію з питань концесії із стовідсотковою участю держави в статутному капіталі. Функціями Центру ДПП є проведення аналізу й експертизи проекту, техніко-економічного обґрунтування, конкурсної документації, концесійних проектів, представлених потенційними концесіонерами, договорів концесії. Результати його роботи досить успішні. З 2008 р. укладено вже п'ять договорів про концесію в транспортному й енергетичному секторах економіки на суму понад 1 млрд 400 млн дол. США. Успішним прикладом вважається будівництво міжрегіональної лінії електропередач «Північний Казахстан – Актюбінська область» на загальну суму понад 368 млн дол. США [15].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати дослідження застосування ДПП у зарубіжних країнах, можна виділити такі його переваги та недоліки, основні тенденції їх розвитку та умови ефективності щодо фінансування інвестицій (табл. 1).

До основних тенденцій розвитку ДПП можна віднести такі:

1) наявність трьох напрямів його розвитку – в галузях, які визначають доступ приватних підприємств до факторів виробництва і ринків (*функціональний напрям*); для розвитку окремих галузей на основі змішаних форм власності, кооперації державних і приватних компаній (*галузевий напрям*); для розвитку окремих територіальних виробничих сегментів, регіональних ринків праці (*регіонально-муніципальний напрям*);

2) висока ефективність, порівняно з діяльністю державних або приватних підприємств;

3) доцільність у реалізації соціальної політики (освіта, охорона здоров'я, культура, оборона, транспортна інфраструктура, комунальна сфера, охорона навколишнього середовища, муніципальна інфраструктура, туризм);

4) формування нормативно-законодавчого на інституційного забезпечення, орієнтованого на аналіз та експертизу проектів ДПП, консультативну підтримку, зокрема у формі спеціальної інституції для координації дій державних структур, які забезпечують підготовку та реалізацію проектів [2].

Умовами ефективності ДПП щодо реалізації інвестицій є:

1) необхідність економічної та політичної стабільності в силу довгостроковості інвестиційних проектів;

2) сформована та задекларована політика розвитку ДПП;

3) чіткий розподіл функцій і відповідальності за реалізацію ДПП на загальнодержавному та місцевому рівнях;

Переваги та недоліки застосування ДПП для фінансування інвестицій

Переваги	Недоліки
Тривалий період співпраці	Короткострокові проекти, недосконале планування, недостатня ініціатива приватного сектора
Збереження державної або комунальної форми власності на об'єкти за впровадження сучасних механізмів управління інфраструктурою приватними партнерами	Вплив політичних рішень на ДПП
Відкритість і прозорість механізмів реалізації ДПП і відбору приватних партнерів	Недостатньо розроблена правова база та відсутність повноважень у місцевих органів влади щодо оформлення договорів з приватним сектором
Висока ефективність, через зниження витрат й отримання додаткових прибутків, що проявляється в оптимальному співвідношенні ціна – якість на товари та послуги	Затримки щодо проведення переговорів та підписання угод, що здорожує вартість проектів
Оптимізація розподілу ризиків на основі чіткого визначення зобов'язань та відповідальності приватного сектора та державної органи	
Захист інтересів та задоволення потреб суспільства, залучення громадських організацій до реалізації ДПП	
Розвиток приватного сектора при збереженні контролюючих функцій держави	
Розширення можливостей держави з реалізації інноваційних та інфраструктурних проектів за концентрації коштів на стратегічних цілях розвитку країни	

Джерело: авторська розробка.

4) дотримання принципів реалізації ДПП щодо визначення можливостей для співробітництва, аналізу та оцінювання можливостей приватних партнерів; здійснення, прозорого конкурсного відбору приватного партнера інвестицій;

5) моніторинг за виконанням ДПП на основі аналізу витрат, пов'язаних із наданням послуг державним сектором і врахування економії ресурсів внаслідок прийняття на себе частини відповідальності за реалізацію інвестицій приватним сектором;

6) підтримання ефективної конкуренції між потенційними учасниками ДПП;

7) перебирання державними органами ризиків ДПП (зокрема, щодо реалізації права власності на землю, отримання дозволів, екологічної оцінки).

За дотримання цих умов ДПП стають дієвим механізмом фінансування інвестицій у тих галузях, які є занадто ризикованими для приватного сектора або знаходяться в державній власності.

У більшості європейських країн ДПП вважається одним із ефективних механізмів вирішення проблеми дефіциту коштів для розвитку транспортної та соціальної інфраструктури. Світовий досвід переконливо засвідчив економічну доцільність такої специфічної форми фінансової взаємодії держави і бізнесу, як ДПП, коли капітальні інвестиції здійснює приватна компанія, а її поточні витрати покриває держава, фінансуючи обслуговування та ремонт активів протягом життєвого циклу реалізації проекту. У такий спосіб створюються сприятливі умови для приватних інвестицій у великі та довгострокові інвестиційні соціальні проекти без необхідності створення державних підприємств. Іншими словами, держава виконує свої функції, а приватні

інвестори – розширюють свою фінансову присутність в економічній системі під контролем органів державного управління.

Дослідження досвіду розвитку сфери ДПП у зарубіжних країнах може бути корисним для України у сфері фінансування стратегічно важливих інвестицій та інновацій, зокрема за рахунок налагодження співпраці із зарубіжними спеціалізованими організаціями; такими як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, спеціалізованими організаціями ООН, Комісії по праву і міжнародній торгівлі; консалтинговими компаніями, які мають значний досвід у царині реалізації механізмів ДПП. Об'єднання ресурсів і досвіду держави та приватного партнера дозволить вирішити питання обмеженості фінансування інвестицій в Україні на поточному етапі розвитку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Государственно-частное партнерство: теория и практика: учеб. пособ./Варнавский В. Г., Баженов А. В., Воротников А. М. и др. М.: ГУ-ВШЭ, 2010. 288 с.

2. Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления. Отечественные записки. 2004. № 6. URL: <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy-stanovleniya>

3. Государственно-частное партнерство в инновационной сфере: мировой опыт и перспективы России/под ред. Р. М. Нижегородцева, С. М. Никитенко, Е. В. Гоосен. Кемерово: ООО «Сибирская издательская группа», 2012. 482 с.

4. Делмон Д. Государственно-частное партнерство в инфраструктуре. Практическое руководство для органов государственной власти. Красноармейск: Изд. «ООО «ГЕО-ТЭК», 2010. 153 с.

5. Жук В. П. Організація державно-приватного партнерства в зарубіжних країнах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 11. С. 111–113.

6. Ладуба М. А. Мировой опыт использования механизмов государственного партнерства и развития венчурного бизнеса. *Качество. Инновации. Образование*. 2010. № 7. С. 64–67.

7. Мерзлов И. Ю. Международный опыт развития государственно-частного партнерства в экономически развитых странах: институциональный аспект. *Вестник Пермского университета*. Сер.: Экономика. 2012. Вып. 3. С. 75–81.

8. Муциньска Н. Ю. Дослідження сучасного стану розвитку відносин державно-приватного партнерства в Німеччині та Україні. *Економічні науки*. Сер.: Економіка і менеджмент. 2011. Вип. 8. С. 246–256.

9. Local Partnerships. URL: <http://localpartnerships.org.uk/about/>

10. Partnerships UK. URL: <http://www.partnershipsuk.org.uk/projectsDatabase/projects-dbase.asp>

11. Офіційний сайт Місії по підтримці реалізації партнерських контрактів (MAPP). URL: http://www.ppp.bercy.gouv.fr/mapp_profile_ang.pdf

12. Рік 2009 – рік відкриття інвестицій державно-приватного партнерства (ДПП). URL: <http://kiev.trade.gov.pl/uk/aktualnosci/article/a,2897,Rik2009rikvidkrittianiviestitsiidierzhavno-privatnoghopartnerstvaDPP.html>

13. Спеціальний секретаріат ДПП міністерства економіки і фінансів Греції/Special Secretariat for PPPs Ministry of Economy and Finance Greece. URL: http://www.ppp.mnec.gr/en/projectsshow_tuble.html

14. Федорович В. А., Патросов А. П., Заварухин В. А. США: Федеральная контрактная система и экономика: механизм регулирования. М.: Наука, 2002. 863 с.

15. Казахстанский Центр государственно-частного партнерства. URL: <http://kzppp.kz/>

16. Шарингер Л. Новая модель инвестиционного партнерства государства и частного сектора. *Мир перемен*. 2004. № 2. С. 13–18.

17. Бизнес и власть: теория и практика взаимодействия: монография/ А. Н. Шохин, С. Р. Борисов, М. В. Братерский и др. М.: ВНЭ, 2011. 349 с.

18. Canadian Council for Public Private Partnerships. URL: http://wwwPppcouncil.ca/aboutPPP_definition.asp

19. Evisions to Federal Transportation Project Grant Program Encourages Use of P3s. URL: <http://www.ncppp.org/p3-digest-july-5-2017/>

20. Global Innovation Index 2013: Accelerating Growth and Development/ed. by S. Dutta. INSEAD, Fontainebleau, 2013. 381 p. URL: <http://www.km.ru/-gosudarstvenno-chastnoepartnerstvo>

21. The National council for public-private partnerships (USA). URL: <http://www.ncppp.org/>

22. The Network Rail archive. URL: <https://www.networkrail.co.uk/who-we-are/our-history/network-rail-archive/>

Науковий керівник – Белінська Я. В., доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародної економіки Університету Державної фіскальної служби України (м. Ірпінь)

REFERENCES

Canadian Council for Public Private Partnerships. http://wwwPppcouncil.ca/aboutPPP_definition.asp

Delmon, D. *Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v infrastrukture* [Public-private partnership in infrastructure]. Krasnoarmeysk: OOO «ГЕО-ТЕК», 2010.

“Evisions to Federal Transportation Project Grant Program Encourages Use of P3s”. <http://www.ncppp.org/p3-digest-july-5-2017/>

Fedorovich, V. A., Patrosov, A. P., and Zavarukhin, V. A. *SShA: Federalnaya kontraktная sistema i ekonomika: mekhanizm reguliro-*

vaniya [USA: Federal contract system and economy: a regulatory mechanism]. Moscow: Nauka, 2002.

Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v innovatsionnoy sfere: mirovoy opyt i perspektivy Rossii [Public-private partnership in the innovation sphere: the world experience and prospects of Russia]. Kemerovo: OOO «Sibirskaya izdatelskaya gruppa», 2012.

“Global Innovation Index 2013: Accelerating Growth and Development”. <http://www.km.ru/-gosudarstvenno-chastnoepartnerstvo>

Kazakhstanskiy Tsentр gosudarstvenno-chastnogo partnerstva. <http://kzppp.kz/>

“Local Partnerships”. <http://localpartnerships.org.uk/about/>
Laduba, M. A. “Mirovoy opyt ispolzovaniya mekhanizmov gosudarstvennogo partnerstva i razvitiya venchurnogo biznesa” [World experience of using mechanisms of state partnership and development of venture business]. *Kachestvo. Innovatsii. Obrazovaniye*, no. 7 (2010): 64–67.

Merzlov, I. Yu. “Mezhdunarodnyy opyt razvitiya gosudarstvenno-chastnogo partnerstva v ekonomicheski razvitykh stranakh: institutsionalnyy aspekt” [International experience of development of public-private partnership in economically developed countries: institutional aspect]. *Vestnik Permskogo universiteta. Ser.: Ekonomika*, no. 3 (2012): 75–81.

Mushchynska, N. Yu. “Doslidzhennia suchasnoho stanu rozvytku vidnosyn derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Nimechchyni ta Ukraini” [Research of the current state of development of public-private partnership relations in Germany and Ukraine]. *Ekonomichni nauky. Ser.: Ekonomika i menedzhment*, no. 8 (2011): 246–256.

Ofitsiyniy sait Misii po pidtrymtsi realizatsii partnerskykh kontraktiv (MARR). http://www.ppp.bercy.gouv.fr/mapp_profile_ang.pdf

“Partnerships UK”. <http://www.partnershipsuk.org.uk/projectsDatabase/projects-dbase.asp>

“Rik 2009 – rik vidkryttia investysii derzhavno-pryvatnoho partnerstva (DPP)” [Year 2009 – the year of the opening of public-private partnership investments (PPP)]. <http://kiev.trade.gov.pl/uk/aktualnosci/article/a,2897,Rik2009rikvidkrittianiviestitsiidierzhavno-privatnoghopartnerstvaDPP.html>

“Spetsialnyi sekretariat DPP ministerstva ekonomiky i finansiv Hretsii” [Special Secretariat of the PPP of the Ministry of Economy and Finance of Greece]. Special Secretariat for PPPs Ministry of Economy and Finance Greece. http://www.ppp.mnec.gr/en/projectsshow_tuble.html

Sharinger, L. “Novaya model investitsionnogo partnerstva gosudarstva i chastnogo sektora” [A new model of investment partnership between the state and the private sector]. *Mir pere-men*, no. 2 (2004): 13–18.

Shokhin, A. N. et al. *Biznes i vlast: teoriya i praktika vzaimod-eystviya* [Business and power: theory and practice of interaction]. Moscow: VNE, 2011.

The National council for public-private partnerships (USA). <http://www.ncppp.org/>

“The Network Rail archive”. <https://www.networkrail.co.uk/who-we-are/our-history/network-rail-archive/>

Varnavskiy, V. G. “Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v Rossii: problemy stanovleniya” [Public-private partnership in Russia: the problems of formation]. *Otechestvennyye zapiski*. 2004. <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy-stanovleniya>

Varnavskiy, V. G. et al. *Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo: teoriya i praktika* [Public-private partnership: theory and practice]. Moscow: GU-VShE, 2010.

Zhuk, V. P. “Orhanizatsiia derzhavno-pryvatnoho partnerstva v zarubizhnykh krainakh” [Organization of public-private partnership in foreign countries]. *Investysii: praktika ta dosvid*, no. 11 (2012): 111–113.